

Att vara styrelse i Svenska kyrkan

Elisabet Jonsson
Utredare stiftskansliet

Andreas Sundström
Enhetschef stiftskansliet

923 Herre, du har anförtrott

TEXT: Seppo Suokunnas 1984
SVENSK TEXT: Catharina Östman 1985
MUSIK: Johann Rudolph Ahle 1664

i Her - re, du har an - för - trott
oss en up - gift i din kyr - ka.
Lär oss bru - ka det vi fått
så det väx - er till i styr - ka.
Låt oss gå med öpp - na hän - der
till de upp - drag du oss sän - der.

2 Jesus, hjälp oss finna tid
för det som vi nu skall göra.
I vår brådska skapa frid.
När du kallar, låt oss höra.
Låt oss i din kärlek vandra,
lär oss lita på varandra.

3 I detaljer drunknar vi
och förlorar perspektivet.
Låt oss inte gå förbi
det väsentliga i livet.
Hjälp oss att bedöma riktigt
vad vi, Gud, skall anse viktigt.

4 När vi inte orkar mer
ansvar och bekymmer bära,
då vet vi att du oss ger
nya krafter, är oss nära.
Tack att du oss väg bereder
och med ordet kyrkan leder.

Vår Fader, du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske, på jorden så som i himlen.
Ge oss idag det bröd vi behöver.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning,
utan rädda oss från det onda.
Ditt är riket,
din är makten och äran,
i evighet.
Amen.

Vilka är vi som samlas här idag?

- Namn
- Kyrklig erfarenhet
- Eventuell fråga för dagen

Uppdrag

Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Denna är den primära enheten inom kyrkan.

Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.

Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.

Kyrkoordningen 2025, ur inledningsstycket till andra avdelningen

Lagstiftning

- Kulturmiljölag (1988:950)
- Begravningslag (1990:1144)
- Förvaltningslagen 2017:900 (FL)
- Lag om Svenska kyrkan (1998:1591)
- Arbetsmiljölag (1977:1160)
- Arbetstidslag (1982:673)
- Arkivlag (1990:782)

Lagen om Svenska kyrkan (1998:1591)

- Kyrkans struktur: församlingar, stift och nationella organ.
- Kyrkans uppdrag: gudstjänst, undervisning, diakoni och mission.
- Rättigheter och skyldigheter: t.ex. att föra talan vid domstol.
- Kyrkoavgift och egendom.
- Offentlighet och arkivhantering.

Lagen är alltså **ramverket** som erkänner Svenska kyrkan som ett särskilt trossamfund med vissa rättigheter och skyldigheter i relation till staten.

Kyrkoordningen

- Kyrkoordningen är **Svenska kyrkans interna regelverk**, fastställd av kyrkomötet. Den innehåller detaljerade bestämmelser om:
- Organisation och beslutsformer.
- Tjänster och befattningar.
- Val, ekonomi, gudstjänstliv, tillsyn, och relationer till andra kyrkor.
- Hur enheten och gemenskapen inom kyrkan ska bevaras.

Relationen mellan lagen och kyrkoordningen

- **Lagen om Svenska kyrkan** ger den juridiska grunden för kyrkans existens och struktur.
- **Kyrkoordningen** reglerar hur kyrkan fungerar i praktiken – inom ramen för lagen.
- **Kyrkomötet** är det organ som beslutar om kyrkoordningen, och därmed styr kyrkans interna regler.

Begravningslagen (1990:1144)

Svenska kyrkans roll som huvudman

- I de flesta delar av Sverige är **Svenska kyrkans församlingar eller pastorat huvudmän** för begravningsverksamheten. Undantag finns i Stockholm och Tranås, där kommunen är huvudman.

Som **huvudman** ansvarar Svenska kyrkan för att:

- Anordna och underhålla allmänna begravningsplatser.
- **Tillhandahålla gravplatser** för alla folkbokförda, oavsett religion eller livsåskådning.
- **Erbjuda särskilda gravplatser** för personer som inte tillhör något kristet trossamfund.

Begravningslagen (1990:1144) (forts.)

- Sköta kremering och gravsättning.
- Tillhandahålla en lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler.
- Hålla begravningsplatser i ordnat och värdigt skick.

Begravningsavgiften

Alla som är folkbokförda i Sverige betalar en **begravningsavgift via skatten**, som finansierar de grundläggande tjänsterna:

- Gravplats
- Transport till gravplats
- Ceremonilokal
- Kremering (om aktuellt)

Tillsyn och rättssäkerhet

- Länsstyrelsen har tillsynsansvar.
- **Länsstyrelsen utser begravningsombud** som företräder dem som inte tillhör Svenska kyrkan och ser till att deras rättigheter tillgodoses.

Kulturminneslagen för Svenska kyrkan

Kulturminneslagen skyddar:

- **Kyrkobyggnader** invigda före 1 januari 2000 för Svenska kyrkans gudstjänst.
- **Kyrkotomter** (marken kring kyrkan).
- **Kyrkliga inventarier** (t.ex. altartavlor, dopfuntar, textilier).
- **Begravningsplatser** som tillhör Svenska kyrkan.
- Skyddet gäller även om byggnaden eller inventarierna inte längre används av kyrkan eller har bytt ägare.

Vad innebär skyddet rent praktiskt?

För att göra ändringar krävs **tillstånd från Länsstyrelsen**. Det gäller exempelvis:

- Ändringar i kyrkans **interiör eller exteriör**.
- Flytt eller försäljning av "kulturmiljöklassade" **inventarier**.
- Ändringar av **kyrkotomtens utformning**.
- Installationer som påverkar byggnadens karaktär, t.ex. **solceller eller värmesystem**.

Ekonomiskt ansvar och stöd

Svenska kyrkan och staten har ett **delat ansvar** för vården av kyrkliga kulturminnen. Församlingar kan ansöka om:

- **Kyrkoantikvarisk ersättning** – ekonomiskt stöd för vård och underhåll. Statligt stöd. KAE
- **Kyrkunderhållsbidrag** – för löpande underhåll. Melemsfinansierat KUB
- **Församlingen** ansvarar för att det finns en inventarieförteckning och att föremål vårdas väl.
- **Länsstyrelsen** prövar tillstånd och utövar tillsyn.
- **Riksantikvarieämbetet** har vägledningsansvar nationellt.

Kyrkorådet och kyrkoherden - ett gemensamt uppdrag med delat ansvar

1. Gemensamt ansvar – inte överordnat

- Kyrkoherden och kyrkorådet har **gemensamt ansvar** för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Det innebär att kyrkoherden inte har tillsyn över kyrkorådet som en chef över en anställd, utan att båda parter har olika roller i ett gemensamt uppdrag. [5 kap. Kyr...ska kyrkan], [Kyrkoherde...ställning]
- Kyrkoherden har ansvar för tillsyn över all verksamhet utifrån Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

2. Kyrkoherdens tillsyn över verksamheten

- Kyrkoherden har **tillsynsansvar över all verksamhet** utifrån Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Detta inkluderar att:
- Verksamheten bedrivs i enlighet med kyrkans värdegrund.
- Det finns en andlig och teologisk riktning i arbetet.
- Kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet och därmed delaktig i dess arbete.

3. Praktisk ledning och ansvar

- Kyrkoherden leder det dagliga arbetet i pastoratet/församlingen och har ansvar för:
- Att arbetsmiljön är god.
- Att personalen får stöd och vägledning.
- Att verksamheten är samordnad och följer kyrkoordningen.

4. Kyrkorådets roll

Kyrkorådet är pastoratets/församlingens styrelse och har ansvar för:

- Budget och verksamhetsplan.
- Strategiska beslut.
- Att följa upp verksamheten.

Samverkan snarare än kontroll

- Det är alltså **samverkan** som är nyckelordet – kyrkoherden har tillsyn över att verksamheten bedrivs i enlighet med kyrkans tro och uppdrag, medan kyrkorådet har det organisatoriska och ekonomiska ansvaret.

Kyrkorådets arbetsgivaransvar

Kyrkorådets arbetsgivaransvar

De förtroendevalda i kyrkorådet har det yttersta ansvaret för hur pastoratet eller församlingen agerar som arbetsgivare.

1. Övergripande ansvar

- Kyrkorådet är formellt arbetsgivare för de anställda inom församlingen eller pastoratet inkl. kyrkoherden.
- Det innebär att kyrkorådet ansvarar för att arbetsmiljön är god, att lagar och regler följs, och att personalpolitiken är tydlig och rättvis.

2. Delegation till kyrkoherden

- Kyrkoherden är den främsta arbetsgivarföreträdaren enligt KO.
- Genom delegationsbeslut får kyrkoherden befogenhet att fatta beslut och agera i arbetsgivarfrågor.
- Kyrkorådet har dock ansvar för att följa upp dessa beslut och säkerställa att de ligger i linje med kyrkans riktlinjer och värderingar.

3. Arbetsmiljöansvar

- Kyrkorådet har ansvar för det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM), vilket innebär att arbetsmiljön ska planeras, följas upp och förbättras kontinuerligt. Kyrkoherden har ansvar för att det görs.
- Detta inkluderar att förebygga ohälsa och olycksfall samt att främja trivsel och trygghet på arbetsplatsen.

4. Kompetens och utbildning

- För att kunna ta sitt ansvar behöver kyrkorådets ledamöter ha kunskap om arbetsgivarfrågor.
- Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation erbjuder utbildningar som förklarar rollfördelningen mellan kyrkoråd och kyrkoherde, samt ger praktiska verktyg för att hantera arbetsgivaransvaret.

Kyrkoherdens lednings- och tillsynsansvar

Kyrkoherdens lednings- och tillsynsansvar

1. Ledarskap och ansvar

- Kyrkoherden är den **ledande prästen** i ett pastorat eller församling och har ett **eget ansvar** att fullgöra uppgifter enligt kyrkoordningen, baserat på sina vigningslöften. Tillsammans med kyrkorådet ansvarar kyrkoherden för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd.

2. Tillsyn över verksamheten

- Kyrkoherden har **tillsynsansvar över all verksamhet** utifrån Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Det innebär att kyrkoherden ska:
- Säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med kyrkans värdegrund.
- Följa upp och stödja medarbetare i deras arbete.
- Vara en andlig och organisatorisk ledare.

3. Arbetsmiljö och personalfrågor

Enligt Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (SKAO) omfattar tillsynsansvaret även:

- **Arbetsmiljöansvar** – att se till att arbetsmiljön är god och lagenlig.
- **Utvecklings- och lönesamtal** – att dessa genomförs regelbundet.
- **Attest och arbetstid** – att kontroll och godkännande sker korrekt.
- **Ledning av skol- och förskoleverksamhet** – om sådan finns i församlingen.

4. Samverkan med kyrkorådet

- Kyrkoherden och kyrkorådet har ett **delat ansvar** för pastoratets/församlingens uppdrag. En särskild guide har tagits fram för att tydliggöra rollfördelningen och samverkan mellan dessa parter:
[Guide för förtroendevalda och kyrkoherdar](#)
- Kyrkoherdens tillsynsansvar över kyrkorådet är inte ett direkt överordnat ansvar i hierarkisk mening, utan handlar om **tillsyn över verksamheten** som helhet – inklusive den som kyrkorådet är med och leder.

Kyrkofullmäktige

Kyrkofullmäktige

- Högst beslutande organ i pastoratet/församlingen i principiella frågor
- Ledamöterna företräder sina väljare fördelat utifrån valresultat.

Kyrkofullmäktiges uppgifter enligt kyrkoordningen:

- Godkänna FIN och LFP
- Besluta om mål och riktlinjer för verksamheten
- Besluta om budget, kyrkoavgift, andra viktiga ekonomiska frågor
- Besluta om grunderna för ersättning fv. och revisorer, fastställa resultat och balansräkning
- Beslutar om ansvarsfrihet för KR
- Välja ledamöter och ersättare i KR 6+3 *
- Utser ledamöter och ersättare i FR 4+2 *

Bensträckare

Kyrkorådet

KYRKORÅDET

- STYR
- Svarar för VAD!

Kyrkorådet ska:

- Fatta kloka, väl underbyggda beslut som går att förstå och verkställa.
- I pastorat företräder kyrkorådet pastoratet och inte de enskilda församlingarna (har pastoratets bästa för ögonen)
- Följa upp/utvärdera beslut

Kyrkorådet

- ska ha omsorg om församlingslivet och har gemensamt med kyrkoherden ansvar för att församlingarnas grundläggande uppgift blir utförd.
- ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på pastoratets ekonomiska ställning.
- ska ha hand om den ekonomiska förvaltningen och förvalta församlingarnas och pastoratets egendom
- Ska ansvara för att pastoratet har en god ekonomisk hushållning

- Ska bereda ärenden som ska handläggas av kyrkofullmäktige
- Ska verkställa kyrkofullmäktiges beslut om detta inte uppdragits åt någon annan
- Ska fullgöra de uppgifter som i övrigt anges i kyrkoordningen och i bestämmelser beslutade med stöd av kyrkoordningen
- Ska verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut
- Ska fastställa en arbetsordning för sitt arbete

- företräder pastoratet/församlingen (huvudmannen)
- har arbetsgivaransvar för samtliga anställda i pastoratet
- skapar förutsättningar för kyrkoherden att fullgöra sin uppgift
- är huvudman för begravningsverksamheten
- ansvarar för skyddet av kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser enligt 4 kap. Kulturmiljölagen

Arbetsordningar

- Arbetsordning för kyrkofullmäktige och kyrkoråd

Vald i förtroende - min roll som ledamot

Kyrkorådsledamot

- Ska bidra till ett väl fungerande styrelsearbete
- Är arbetsgivare och företräder huvudmannen dvs. pastoratet/församlingen

Vilka krav kan man ställa på en ledamot i kyrkorådet?

- Dela Svenska kyrkans värdegrund och uppdrag.
- Förståelse för vad det innebär att sitta i kyrkorådet.
- Adekvat kompetens och erfarenhet för uppdraget.
- Tid för uppdraget.
- Fokus på pastoratets/församlingens bästa.
- Lojalitet med Svenska kyrkans bästa.
- Förmåga att tillgodogöra sig ekonomiska rapporter.
- Förmåga att göra självständiga bedömningar.
- Vara en god ambassadör för Svenska kyrkan

1. Vara vald i
förtroende, vad
väcker det för tankar
hos dig?

2. Vilka
avgränsningar ser
jag i mitt uppdrag?

Församlingsrådets roll och uppgifter

Församlingsrådets plats i organisationen

- Församlingsråd omnämns 52 ggr i Kyrkoordningen (kyrkans stadgar)
 - Tips: Läs kyrkoordningen!
- Församlingsrådet är en form av styrelse i en församling som ingår i ett pastorat
- Ledamöter utses av kyrkofullmäktige
- Kyrkoherde eller präst utsedd av kyrkoherden är alltid ledamot med tillsynsansvar
- Församlingsrådet och dess ledamöter representerar tillsammans församlingen
 - Gemensam ansvarslinje

Församlingsrådets uppgifter

- *"Församlingsrådet ska fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen..."*
- I huvudsak handlar detta utifrån KO om gudstjänster
 - Besluta eller samråda avseende gudstjänster t ex utformning, gudstjänstplan, ekumenik, kyrkomusik, församlingskollekt, upplåtelse av kyrkorum, välja kyrkvärdar
 - Har vissa beredande uppgifter gentemot kyrkoråd och kyrkofullmäktige, t ex avseende församlingsinstruktion
- *"...och i församlingsinstruktionen samt de övriga uppgifter som kyrkorådet beslutat"*
 - Olika lösningar i olika pastorat/lokal anpassning/fortfarande nytt
 - T ex samverkan i pastoratets gemensamma planerings/budgetcykel
- I förarbeten till KO samt berörda utredningar
 - Fokus på församlingsråd som "nav" för kristet engagemang, idealitet och ansvarstagande

Församlingsrådets uppgifter:

- Besluta om församlingskollekt
- Besluta om upplåtelse av kyrka
- Utse kyrkvärder
- Utse kyrkvärd som tillsammans med kyrkoherden ansvarar för kyrkobyggnadernas inventarier
- Godkänna förändringar av en kyrkobyggnad eller ett kyrkorum
- Godkänna att en kyrkobyggnad tas ur bruk
- Besluta vilka huvudgudstjänstformer (förutom högmässa) som ska användas i församlingen
- Samrådas med om gudstjänstplanen
- Samrådas med om huvudgudstjänstens uppbyggnad

- Samrådas med om huvudgudstjänstens uppbyggnad
- Medge att gudstjänst med annat kristet trossamfund får firas
- Medge att präst/pastor från annat kristet trossamfund leder nattvardsfirande
- Samrådas med om församlingsinstruktionen

Några typiska saker att tänka på som FR

- En rådgivande/remiss-instans snarare än beslutande
- Fokus på gudstjänstlivet och det övriga församlingslivet
 - Gudstjänsters utformning
 - Gestaltningen i kyrkorummet
 - Nav för idealitet och lokalt engagemang
- Bär sällan kyrkorådets styrande uppgifter
 - Har väldigt sällan en budget eller ekonomist ansvar
 - Äger inte byggnader/beslutar inte om tillgångar etc
 - Är inte arbetsgivare eller den beslutar om anställningar

Reflektioner och frågor

Verksamhetsstyrning

Verksamhetsstyrning

Syftet med verksamhetsstyrning är att underlätta styrning och ledning i församlingen/pastoratet och att skapa en röd tråd från församlingsinstruktion till verksamhetsplaner, budget och ända till att kontera fakturor och följa upp sin verksamhet.

VERKSAMHETSSTYRNING

- **Måste ha**
- **Vill ha**
- **Vill avveckla**
- **Måste avveckla**

Omvärldsanalys

Församlingsinstruktion

Lokalförsörjningsplan

Verksamhetsstyrning

Årshjul

Församlingsinstruktion

- För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet (KO 57 kap 5§)
- Församlingsinstruktionen är ett övergripande styrdokument som innehåller en omvärldsanalys, en teologisk reflektion samt ett pastoralt program som beskriver hur församlingen ser på sin grundläggande uppgift. Instruktionen ska också innehålla en presentation av församlingen, dess förutsättningar och verksamhet.
- Församlingsinstruktionen är också avsedd att användas av biskopen vid sina visitationer och av domkapitlet när det utövar sin tillsyn.

Lokalförsörjningsplan

- Varje församling och pastorat ska ha en lokalförsörjningsplan (KO 3 kap. 2 §)
- Arbetet med lokalförsörjningsplanerna förväntas leda till ett hållbart fastighetsinnehav anpassat för Svenska kyrkans verksamheter.
- Lokalförsörjningsplanen ska relatera till församlingsinstruktionen och samordnas med församlingens övriga långsiktiga verksamhetsplanering. Den ska utgå från en omvärldsbeskrivning och avse en planeringsperiod om minst 10 år.
Lokalförsörjningsplanen ska innehålla en redogörelse för kyrkofullmäktiges mål för lokalförsörjningen. (SvKB 2018:8)

Checklista - detta bör finnas

Förtroende och förvaltning

Styrning och ledning

- ☐ Delegationsordningar. Kompetens, befogenheter, resurser

Central förvaltning

- ☐ Arbetsordning för kyrkoråd
- ☐ Protokoll
- ☐ Diarium, församling- resp. begravningsverksamhet, KAE
- ☐ Arkivredovisning
- ☐ K bok
- ☐ Barnkonsekvensanalys
- ☐ Riktlinjer för begravningsverksamheten
- ☐ Församlingsinstruktion, pastoralt program för den grundläggande uppgiften

Checklista - detta bör finnas

Budget, ekonomi, fastigheter

- ☐ Reglemente för medelsförvaltning KO 47:2
- ☐ Budget KO 47:4
- ☐ Tidplan för budgetprocess KO 47:6
- ☐ Verksamhetsplan KO 47:4
- ☐ Verksamhetsstyrning
- ☐ Bokslut, Årsredovisning, Revisionsberättelse KO 47:9, Bokföringslag, Årsredovisningslag
- ☐ Revision KO 48:2
- ☐ Verksamhetsberättelse eller annan uppföljning
- ☐ Beslut om målsatt kapital KO 47:5
- ☐ Vård- och underhållsplaner
- ☐ Lokalförsörjningsplan KO 47:12
- ☐ Egenkontroller fastigheter
- ☐ Inventarieförteckning
- ☐ Beredskapsplan
- ☐ Plan för begravningsverksamheten
- ☐ Plan för förhöjd beredskap

Arbetsrätt och avtal

Anställning

- ☐ Anställningsbevis
- ☐ Löneöversyn enligt Kyrkans avtal
- ☐ Lönekartläggning
- ☐ Lönepolicy
- ☐ Lönesamtal
- ☐ Utvecklingssamtal
- ☐ Kompetensförsörjningsstrategi
- ☐ Rekryteringspolicy
- ☐ Arbetstidsavtal

Arbetsrätt och avtal

Arbetsmiljö

- ☐ Fördelning av arbetsmiljöuppgifter
- ☐ Arbetsmiljöpolicy
- ☐ Arbetsmiljöhandbok
- ☐ Introduktion för nyanställda
- ☐ Mål och handlingsplaner för SAM – systematiskt arbetsmiljöarbete
- ☐ Riskbedömningar inför förändring
- ☐ Organisatorisk och social arbetsmiljö inkl. kränkande särbehandling
- ☐ Diskrimineringslagen. Aktiva åtgärder mot diskriminering
- ☐ Anpassnings- och rehabiliteringspolicy
- ☐ Krishanteringsplan, första hjälpen. Svenska kyrkans handbok i krisberedskap
- ☐ Anmälan av allvarliga olyckor och tillbud
- ☐ Arbetsinstruktioner för arbeten där risk för personskada föreligger
- ☐ Alkohol- och drogpolicy
- ☐ Arbetsmiljöplaner vid upphandling av tjänster
- ☐ Tillgänglighetspolicy

Församlingens grundläggande uppgift

- ☐ Handlingsplan för konfirmandarbetet
- ☐ Gudstjänstplan KO 17:9
- ☐ Rutiner/policy kring lägerverksamhet

Information och medlemskommunikation

- ☐ Kyrksam

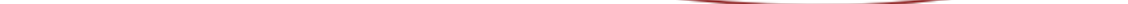
Verktyg för att kartlägga ett kyrkoråds kompetens

Verktyget finns på SKAOS:s hemsida:

[Kompetenskartläggning för kyrkoråd](#)

Det här verktyget är till för att hjälpa ditt kyrkoråd att kartlägga kompetensen i gruppen. Du som svarar skattar själv din kompetens på varje enskild fråga enligt en sexgradig skala där 1 innebär mycket låg kompetens och 6 betyder omfattande kompetens.

I kyrkorådet behövs kunskap om Svenska kyrkan och förståelse för vad det innebär att vara förtroendevald. Hur bedömer du din kunskap om...

[illegible]

I kyrkorådet behövs kunskap om en församlings grundläggande syfte, uppgift och verksamhet. Hur bedömer du din kunskap om...

[illegible]

I kyrkorådet behövs kunskap om Församlingsinstruktion, målarbete och utvecklingsfrågor.
Hur bedömer du din kunskap om...

[illegible]

I kyrkorådet behövs kunskap om dess arbetsgivaransvar. Hur bedömer du din kunskap om...

[illegible]

I kyrkorådet behövs kunskap om kyrkorådets, församlingsrådets och kyrkoherdens olika ansvarsområden samt om det ekonomiska arbetets olika delar. Hur bedömer du din kunskap om...

[illegible]

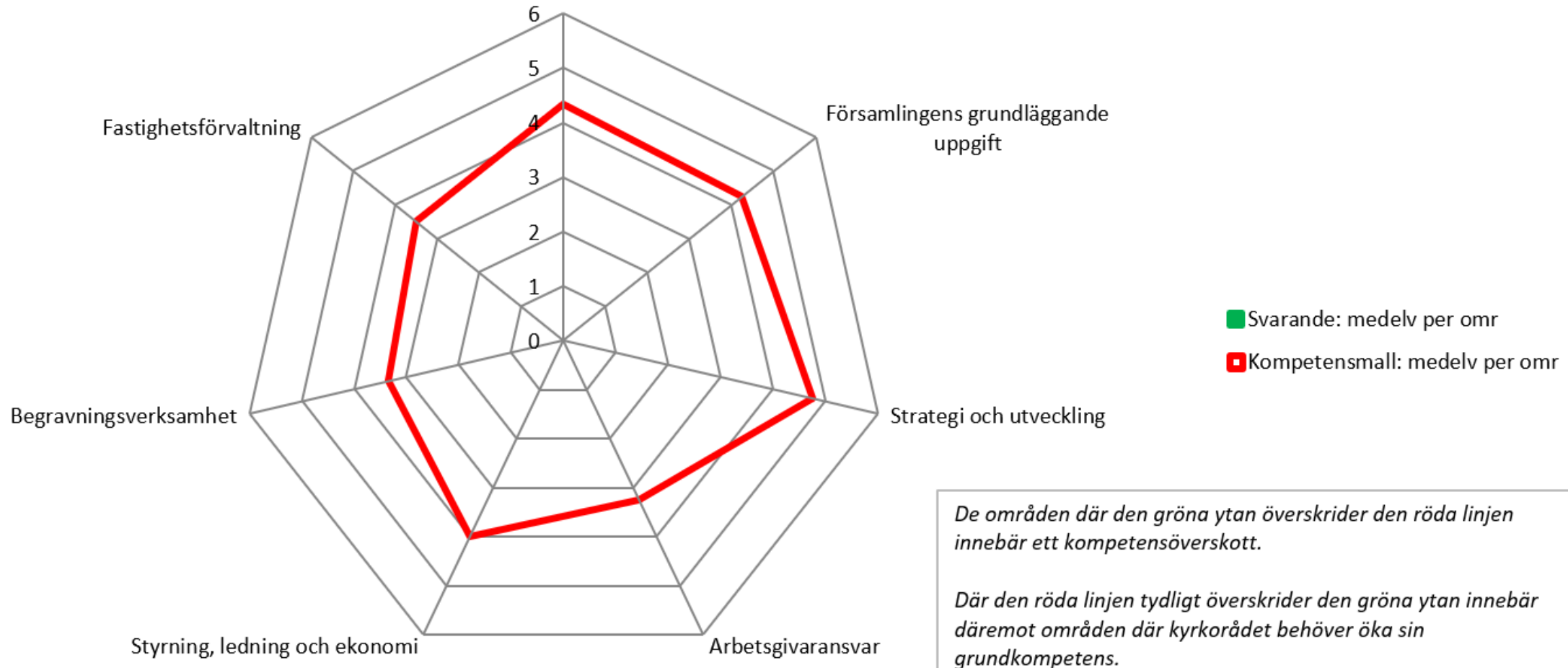
I kyrkorådet behövs kunskap om församlingens/pastoratets ansvar inom begravningsverksamheten. Hur bedömer du din kunskap om...

[illegible]

I kyrkorådet behövs kunskap om dess ansvar för förvaltning och underhåll av fastigheter och inventarier. Hur bedömer du din kunskap om...

[illegible]

Att vara förtroendevald i
Svenska kyrkan som KR-ledamot

Vad behöver vi
göra framåt?

Framtidsprogrammet -det engagerade kyrkfolket

Härnösands stift 2026

Framtidsprogrammet

- En särskild flerårig satsning beslutad av stiftsstyrelsen
- En del i stiftsstyrelsen långsiktiga strategi
- Bekostas av Härnösands stifts ackumulerade ekonomiska överskott
- Föregicks av en förstudie under 2023-2024
 - En längre process där församlingar, medarbetare, förtroendevalda, ideella, Svenska kyrkans unga, samiska företrädare m fl ombads bistå för att ta fram särskilt viktiga utvecklingsområden

Framtidsprogrammets 4 områden

Idealitet

Kommunikation

Diakoni

Samiskt liv och kultur

Idealitet – det engagerade kyrkfolket

Syfte – att ge en fördjupad kyrkosyn och teologisk reflektion kring vad det innebär att vara kyrka som tar till vara arbetet med ett engagerat kyrkfolk. Att stärka den praktiska förmågan hos församlingarna att systematiskt arbeta med ett engagerat kyrkfolk på ett sätt som ökar delaktigheten och skapar ett levande församlingsliv där fler känner sig kallade att engagera sig.

”Det engagerade kyrkfolket” – anställda, förtroendevalda och ideella.

Det engagerade kyrkfolket - Mål

Att genom stiftets stöd stärka församlingarnas förmåga till att:

- skapa ett hållbart och växande ideellt engagemang där fler upptäcker och lever sin kallelse.

- skapa tydliga och välkomnande vägar in i församlingsliv och ansvarstagande, särskilt efter konfirmationstiden.

- ta till vara och utveckla ideellas gåvor så att de upplever delaktighet, ansvar och meningsfullhet i sitt engagemang.

Det engagerade kyrkfolket - Aktiviteter

- Utbildning av stiftets alla förtroendevalda och anställda för att bygga förhållningsättet "Det engagerade kyrkfolket"
 - Preliminärt 2027-2030
- Utbildning av engagerade ideella i flera steg
 - Preliminärt 2028 el 2029 - 2030
- Bekosta trainee-platser inom programmet "ung resurs"
 - Pågår

Härnösands stift – ett stift i sydsamiskt område

Om försoningsarbetet med samiska
folket

Bakgrund

Svenska kyrkan har under de senaste decennierna aktivt arbetat med att erkänna och åtgärda sin roll i koloniala övergrepp mot det samiska folket. Efter att ärkebiskopen offentligt bett om ursäkt för detta förtryck antogs åtta konkreta åtaganden och en tioårig handlingsplan för att fördjupa försoningen.

De 8 åtagandena

- Förkunna evangelium på samiska på ett kulturellt relevant sätt, med respekt för samisk andlig och kyrklig tradition.
- Synliggöra samisk andlighet, teologi och kyrklig tradition.
- Bidra till och stärka de samiska språken i Svenska kyrkans verksamhet.
- Öka kunskapen om kyrkans historiska relationer och övergrepp mot samerna och konsekvenserna av detta.
- Öka kunskapen om och respekten för urfolkrättens principer.
- Öka samers inflytande och delaktighet i Svenska kyrkan.
- Stärka samiska barns identitet och andliga utveckling.
- Främja gränsöverskridande samiskt kyrkoliv.

Vad betyder det i pastorat och församling?

Samer finns i alla pastorat och församlingar i vårt stift, och hela stiftet ligger i sydsamiskt område.

För pastorat och församlingar innebär detta att de skall implementera och underlätta arbetet med samiska frågor i sina verksamheter såsom språk, andlighet och kultur.

Samarbeta med samiska representanter och ansvariga vid stiftskansliet för att säkerställa samisk delaktighet och inflytande.

Hur kan vi arbeta?

- Samråd och dialog med samiska föreningar eller samebyar.
- Samtal i församlingsråd, arbetslag, planeringsdagar.
- Workshops, studiegrupper och andra kunskapshöjande aktiviteter.
- Anpassning av språk, böner, psalmer och musik i gudstjänsten.
- Dokumentation och uppföljning genom verksamhetsplan och årlig rapportering.
- **Viktigt: sök att låta samiska inslag ske löpande i den vanliga verksamheten**

Fördjupningsmaterial i Svenska kyrkan

- Nomadskoleboken
- Vitböckerna (del 1 & 2)
- Vitboken i populärversion
- Inspelningar på Ságastallamat 2
<https://www.svenskakyrkan.se/sagastallamat/sagastallamat-2>
- Boken Samiskt kyrkoliv
- Häftet Sjieltie – kyrkplatser och kyrkoliv

Foton: Gustaf Hellsing

Kontaktperson Susanne Karlsson
susanne.karlsson4@svenskakyrkan.se

Svenska
kyrkan

Mijjen Aehtjie/Vår Fader

Mijjen Aehtjie guhte leah elmierijhkesne.
Baajh dov nommem aejliestovvedh.
Baajh dov rijhkem bātedh.
Baajh dov syjhtedem eatnamisnie sjidtedh
guktie elmierijhkesne.
Vedtieh mijjese daan biejjien
mijjen beajjetje laejpiem.
Luejhtieh mijjeste maam mijjieh meadteme
guktie mijjieh luejhtebe
dejstie guhth mijjese meadteme.
Aellieh luejhtieh mijjem giehtjelimmiej sijse,
vaallah vaarjelh mijjem bahheste.
Juktie rijhke lea dov,
faamoe jñh earoe ihkuve aajkan.
Aamen.

Barnkonventionen och barnkonsekvensanalyser

”I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamheter”

Kyrkoordningen 2025, ur inledningsstycket till första avdelningen

Barnkonventionen och barnkonsekvensanalyser

- Kyrkomötet har beslutat att från 1/1 2013 ska barnkonsekvensanalys göras på beslut som tas i kyrkoråd och i stiftsstyrelser.
- Beslutet fattades utifrån en motion på sittande kyrkomöte, vilket innebar att inget remissförfarande, arbetsmaterial/kursmaterial eller metod hade utarbetats innan beslutet.
- Barnkonsekvensanalysen utgår från Barnkonventionens fyra huvudprinciper som finns i de fyra artiklarna:

Barnkonventionens bärande artiklar

- **Artikel 2**

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

- **Artikel 3**

Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.

- **Artikel 6**

Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Här räknar man också in andlig utveckling.

- **Artikel 12**

Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.

Allmänna huvudregler för genomförandet av barnkonsekvensanalys i beslutande organ:

Det är kyrkorådet som ytterst ansvarar för att kyrkomötets beslut följs och ska se till att barnkonsekvensanalys görs inför beslut.

Församlingsråd har inga krav på sig att göra barnkonsekvensanalys, förutom på de ärenden de får i delegation från kyrkorådet. Där gäller samma regler som för kyrkorådet, och alltså ska barnkonsekvensanalys göras.

Se KO 3 kap.22§ och KO 4 kap.4§

Allmänna huvudregler forts...

För fullmäktige gäller att de ärenden som tas upp är beredda av kyrkoråd och därmed menar man att barnkonsekvensanalys är gjord i rådet.

Beslut kan överklagas och barnkonsekvensanalysen granskas i domkapitlet som första instans, och i Överklagandenämnden som andra instans. För stift i Överklagandenämnden direkt.

Barnrättsperspektiv/Barnrättsarbete

- Man kan säga att arbetet med barnrättsfrågor består av två delar:
- **Barnrättsperspektivet** - ett genomgående *förhållningssätt* i församlingens sätt att arbeta och fatta beslut, där man ständigt har barnets rätt och barnkonventionen i bakhuvudet. Barnrättsperspektivet och arbetet därkring, **Barnrättsarbetet**, är *hela församlingens angelägenhet*.
- **Barnkonsekvensanalysen** - själva *verktyget* i beslutande organ, för att säkerställa att barnrättsperspektivet får effekt i organisationen. Dokumenteras!

statistik över barns livsvillkor i samhället och i församlingens verksamhet, och

barns röster, en del där man samtalat med barn om deras tillvaro i församlingen, samt

reflektion över dessa två, enskilt och gemensamt

Kontaktperson Maria Holmkvist
maria.holmquist@svenskakyrkan.se

Svenska kyrkans färdplan för klimatet – en del i vår kristna tro

- Kyrkoordningens inledningstext om församlingarnas uppgift
 - "Skapelsens återupprättande"
- Biskopsbrev om klimatet
- Kyrkomötets beslut om färdplanen för klimatet

Effektmål till 2030

Klimatneutralitet

Värderingsförändringar och andliga och existentiella frågor

Klimaträttvisa

Färdplanens målområden

Kyrkans uppdrag

Begravningsplatser,
markanläggningar &
maskiner

Energianvändning &
byggnader

Konsumtion och
investeringar

Produktion av
förnybar el

Klimatanpassning
och krisberedskap

Resor & Transporter

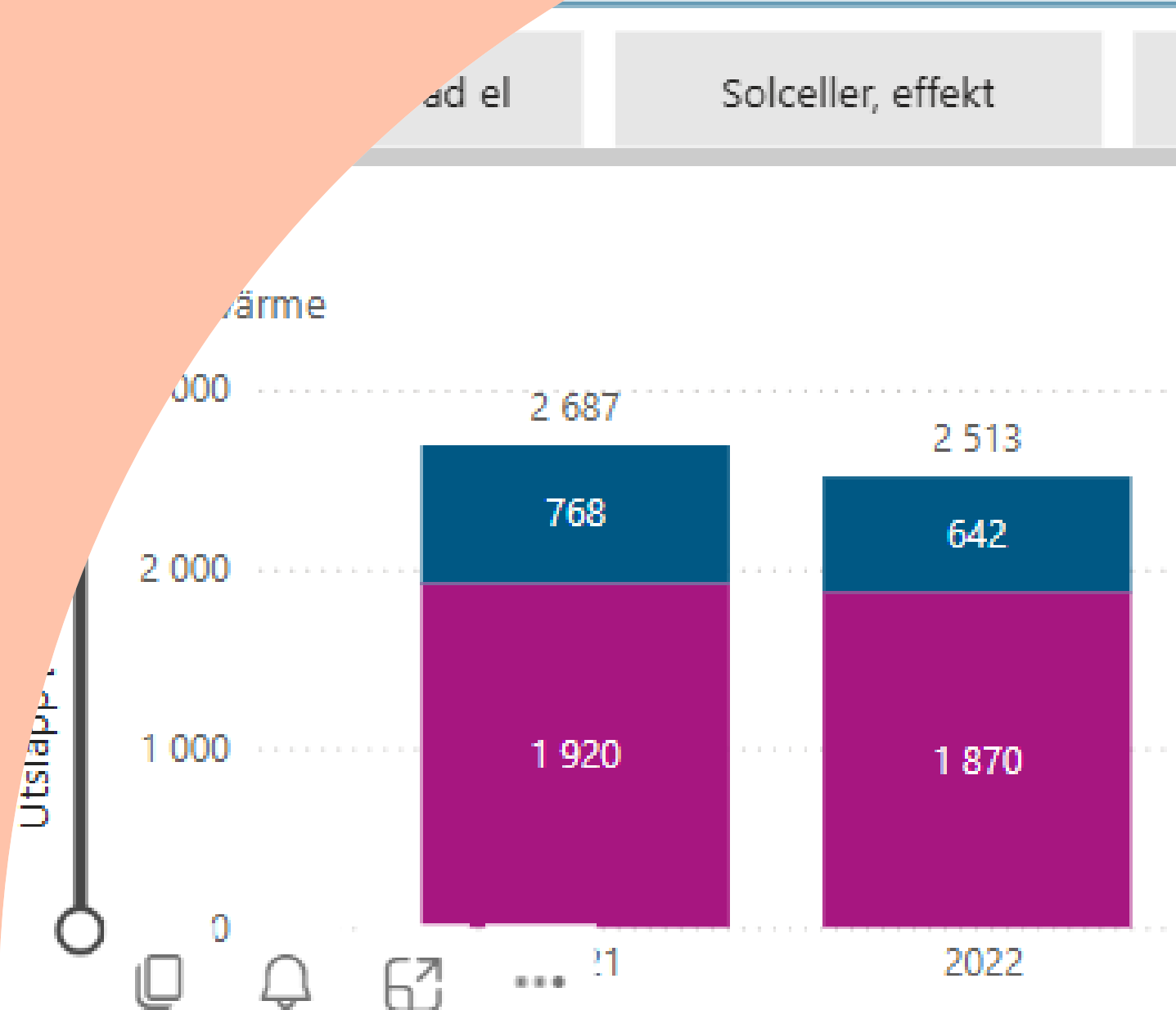
Förvaltning av skog
och mark

Vilket nuläge har vi lokalt?

Koldioxidutsläpp, var finns de största utsläppen – [länk till VisA](#).

Finns det en omställningsplan bort från fossila bränslen sedan tidigare?

Finns en miljö- eller hållbarhetspolicy?
Vad säger den? Behövs uppdatering?
Lever vi upp till den i nuläget eller behöver vi arbeta fram och anta en policy?

Systematiskt arbete med hållbar utveckling – hur vi får det att hända?

Plan för verksamhet och ekonomi – styrande dokument där församlingen/pastoratet planerar för budget, mål och projekt under kommande år.

- Se till att era mål för klimatarbetet finns med här – med en tillhörande eventuell budget.
- Det kan handla om att byta ut fossila bilar till el, eller investera i energieffektiviserande åtgärder.
- Pastoralt/Kyrkans uppdrag – exempelvis klimaträttvisa.

Årsredovisning

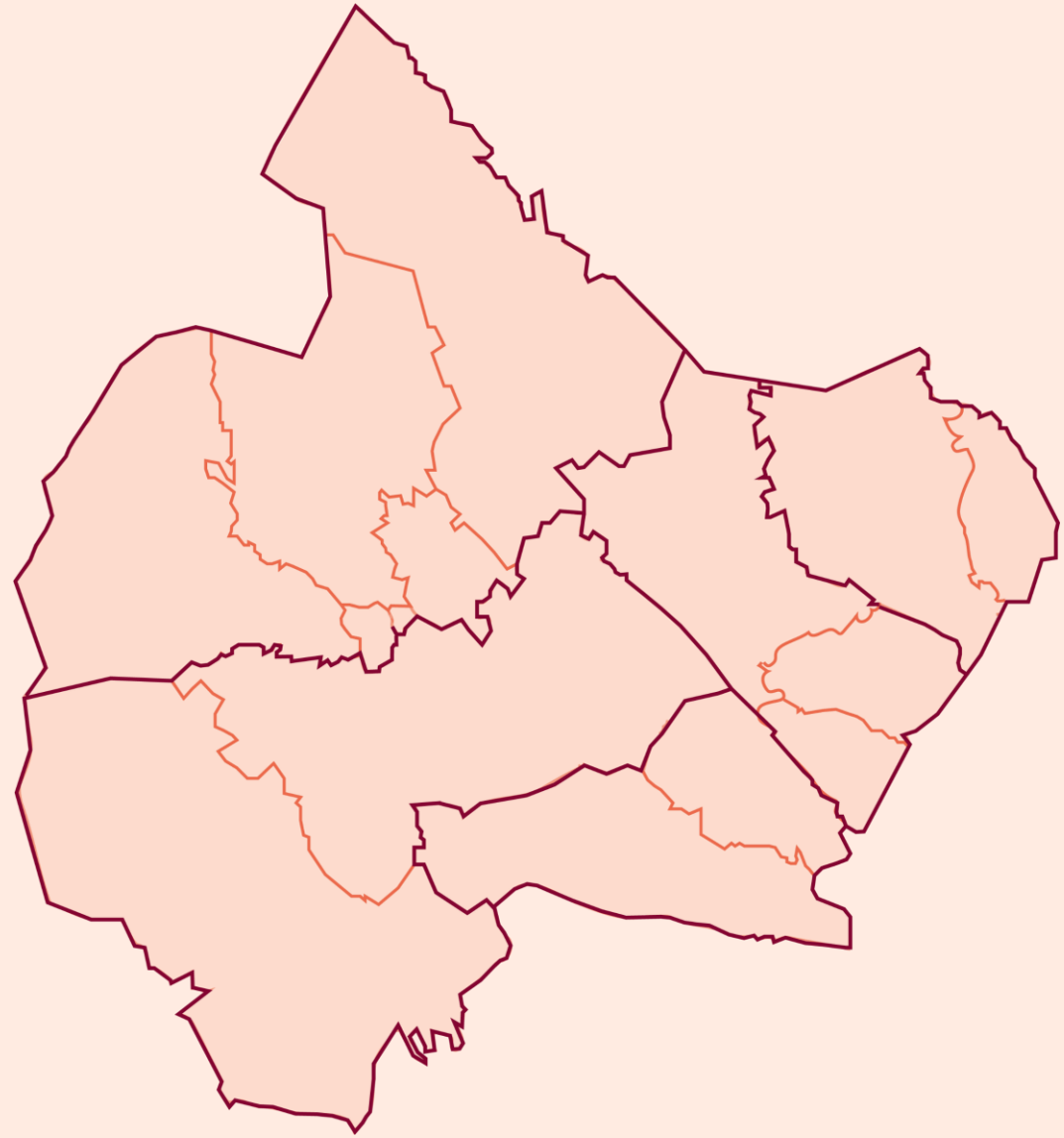
- Följ upp målen från verksamhetsplaneringen
- Redovisa om möjligt koldioxidutsläpp, ta hjälp av VisA
- Vad ska med eller omarbetas till nästa verksamhetsplanering och budgetplanering?

Andra exempel på styrande dokument

- Församlingsinstruktion
Omvärldsbevakning, hur arbeta för skapelsen (GUDM), målskrivningar
- Lokalförsörjningsplan
Vilka byggnader/lokaler behövs, energianvändning, klimatrisker.
- Beredskapsplanering
Är vi beredda om skyfallet kommer?
- Riktlinjer för begravningsverksamheten
Omställningsplan maskiner, avfallshantering

Några goda exempel i Härnösands stift

- Några FIN har klimat/miljö som utvecklingsområde
- Pastorat har gröna el-avtal
- Egen energiproduktion, t ex solceller
- Sydöstra Jämtlands pastorat arrangerar "Pilgrims walk for future" under 2026

Stöd från stiftskansliet/kontakter

- Klimatstrateg: Anders Sandström
 - Rådgivning, samt stöd ansöka om medel från nationell nivå
 - Stiftets klimatutbildning för pastorat
 - Stiftets klimatkätverk
 - Förmedlande av kontakt till kyrklig expertis inom energi, transport och upphandling
- Stöd i fastighetsförvaltning: Veronika Selin, Kevin Hicks, Svante Freij
 - Rådgivning
 - Stiftets fastighetsdagar

Tips på utbildning från SKAO!

- <https://www.skao.se/utbildningar-och-aktiviteter>
- Ordförandeforum
- Kyrkorådsordförande *Att växa i roll och uppdrag, 7 avsnitt*
- Kyrkorådets arbetsgivaransvar
- Kyrkorådets arbetsmiljöansvar
- Formalia vid styrelsemöte
- Ny som ordförande/vice ordförande
- Kompetensbaserad rekrytering e-utbildning (4000)
- Teologisk bildning för förtroendevalda i Svenska kyrkan (6900)
- [Kompetenskartläggning för kyrkoråd](#)

Lästips!

Frågor?

